

Financování zahraničního obchodu se státní podporou

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Ing. Jana Šimáková, Ph.D.
Financování mezinárodního podnikání

- **Exportní/importní banka**
  - poskytuje půjčky pro financování exportu/importu
  - financování exportní bankou obvykle nepřesáhne 50 –85 % hodnoty exportu
  - doba splatnosti úvěru bývá delší než jeden rok
  - úvěr je poskytován převážně podnikům, které nemohou získat kapitál z jiných zdrojů
  - poskytnutí úvěru je podmíněno pojištěním exportu
- **Pojišťovna exportních úvěrů**
  - chrání před nepříznivými dopady politických, teritoriálních a komerčních rizik
- **Exportní agentura**
  - neposkytuje přímé finanční prostředky, ale podporuje export přes poradenství ohledně záruk, pojištění, znalostí situace na vybraném trhu, atd.
- **Vláda a státní instituce**
- **Mezinárodní organizace**

Mezinárodní pravidla pro poskytování podpory exportu

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Konsensus OECD
- Dohody World Trade Organization (WTO)
- Bernská unie
- Legislativa Evropské unie (EU)

- Ujednání OECD o pravidlech pro státem podporované vývozní úvěry
  - Arrangement on Guidelines for Officially Supported Export Credits
- Nejvýznamnější dokument upravující rozsah, postupy, kritéria a cenové podmínky, uplatňované v mezinárodním měřítku.
- Cílem mezinárodní regulace podpory exportu je:
  - podpora konkurenceschopnosti exportérů ze zemí OECD
  - snaha předejít celosvětovým úvěrovým krizím
  - zavedení řádu v podpoře vývozu
  - prevence vládního protekcionismu
- Poskytuje institucionální rámec pro trh exportních úvěrů.
  - Z mezinárodněprávního hlediska se jedná o dobrovolné ujednání mezi členskými zeměmi, které souhlasí s dodržováním a respektováním podmínek (není tedy právně závazným dokumentem)
  - Pro země EU se tato dohoda stala právně závazná tím, že byla vydána Radou EU jako rozhodnutí.

Státní podpora podle Konsensu OECD

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Státní podpora podle Konsensu OECD může být uskutečňována ve formě
  - přímého financování
  - refinancování úvěrů
  - finanční pomoci (levné úvěry a granty)
  - podpory ve formě dorovnání úrokových sazeb
  - pojištění vývozních úvěrů a záruk

- Dohoda o subvencích a vyrovnávacích opatřeních
  - určuje, které dotace jsou povoleny a které zakázány
  - zakazuje všechny vývozní úvěrové subvence až na vývozní úvěry, jež jsou v souladu s mezinárodním závazkem, týkajícím se oficiálních vývozních úvěrů (Arrangement on Officially Supported Export Credits), známým jako Konsensus OECD.

- International Union of Credit and Investment Insurers
- Důležitý koordinátor a iniciátor mezinárodního obchodu a investic.
  - Cílem je, aby ve státě podporovaném pojištění byla stejná míra zvýhodnění založená na stejných principech platných pro všechny subjekty z různých zemí.
- Opatření v oblasti státem podporovaného pojištění vývozních úvěrů
  - přijímá a uznává mezinárodně platné principy pro pojišťování vývozních úvěrů a podporuje disciplínu při úvěrování v mezinárodním obchodu
  - mezinárodní spolupráce při podpoře pozitivního investičního prostředí a udržování platných principů při pojišťování zahraničních investic
  - výměna informací, poskytování odborné pomoci a poradenství v oblasti komerčních i teritoriálních rizik, která jsou objektem pojišťování vývozních úvěrů, zahraničních investic a s tím souvisejících problémů a otázek

- Směrnice Rady 98/29/ES z roku 1998
  - Do legislativy EU integrován Konsenzus OECD
  - Pojednává o harmonizaci hlavních ustanovení týkajících se podmínek vývozních úvěrů pro operace se střednědobým a dlouhodobým krytím.
  - Obsahuje principy pojišťování, záručních dohod a výši poskytnutého krytí.
- Sdělení Komise 97/C281/03 z roku 1997
  - Týká se obchodovatelných rizik, která nemohou být kryta pojistiteli vývozních úvěrů s podporou státu.
- EU sjednává jménem a z pověření členů smlouvy o odstraňování tarifních a netarifních překážek obchodu s jinými integračními celky nebo zeměmi či jejich skupinami.
- EU uzavírá dohody se třetími zeměmi případně jejich seskupeními o preferenčních obchodních vztazích.
- EK zastupuje členské země v Konsensu OECD
  - Vykonavateli přijatých stanovisek jsou členské státy a jejich státní úvěrové pojišťovny.

- **Přímá podpora**
  - Financování a pojišťování exportu se státní podporou.
  - EGAP, ČEB

- **Nepřímá podpora**
  - Nefinanční pomoc, zejména poskytování informací, zjišťování obchodních příležitostí, asistence v zahraničí, poradenství, monitorování zahraničního trhu a obchodních podmínek nebo zprostředkování kontaktů s potenciálními obchodními partnery.
  - CzechTrade

Právní rámec podpory exportu v České republice

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Podpora exportu v kompetenci orgánů státní správy ČR v rámci obchodní politiky ČR.
  - Kromě jiných zákonů je důležitý zejména Zákon č. 58/1995 Sb. o financování a pojišťování vývozu se státní podporou.
  - ČR musí také dodržovat pravidla o poskytování finanční podpory exportérům zakotvené v Konsenzu OECD, pravidla WTO
- Členský stát EU
  - Člen vnitřního trhu se společnou obchodní politikou EU (dodržování legislativního rámce EU)
- K realizaci a kontrole fungování zahraničně obchodní politiky byly založeny jednotlivé státní instituce a zavedena státní podpora exportu, kterou zajišťuje Ministerstvo průmyslu a obchodu.
- Nestátní podpora exportu je považována spíše za doplňkovou formu.

Stěžejní instituce pro podporu exportu v České republice

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO)
- Česká exportní banka (ČEB)
- Exportní garanční a pojišťovací společnost (EGAP)
- CzechTrade

- Hlavní řídicí orgán systému proexportní politiky a podpory vývozu v ČR
- Spolupráce s dalšími orgány státní správy
  - Ministerstvo financí – zajišťuje pojištění a zprostředkovává financování vývozu
  - Ministerstvo zahraničních věcí
  - Okrajové také Ministerstvo zemědělství nebo Ministerstvo pro místní rozvoj
- Koncepční dokumenty MPO (směr, vize, cíle a přístupy k proexportní politice státu)
  - Koncepce proexportní strategie
  - Exportní strategie pro dané období
  - analýzy a jiné přípravné dokumenty k sestavení nové exportní strategie
  - „Export v kostce“
- Informační kanály
  - Zelená linka pro export
  - Businessinfo.cz

- Specializovaná bankovní instituce zaměřená na zajištění dlouhodobého financování objemově významných vývozních kontraktů českých exportérů za podmínek zvýhodněných oproti tržním podmínkám, zejména z hlediska doby splatnosti závazků a výše úrokových sazeb.
  - Je možné financovat také vývoz do rizikových teritorií.
- Právní rámec
  - Zákona č. 21/1992 Sb. o bankách
  - Zákon č. 58/1995 Sb. o financování a pojišťování vývozu se státní podporou
  - § 123 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu
  - Konsenzus OECD, pravidla WTO, legislativa EU
- ČEB je akciová společnost vlastněna státem, akcionářskými právy disponují různé orgány státní správy a stát ručí za veškeré závazky banky.

Financování a Trade Finance produkty ČEB

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Financování
  - předexportní financování
  - odběratelský úvěr
  - dodavatelský úvěr
- Trade finance
  - dokumentární platby
  - bankovní záruky
  - odkup pohledávek
- Jednou z podmínek využití podpory ČEB je uzavření pojištění s institucí EGAP
  - ČEB a EGAP plní roli tzv. Export Credit Agency - agentury poskytující státem podpořené vývozní financování

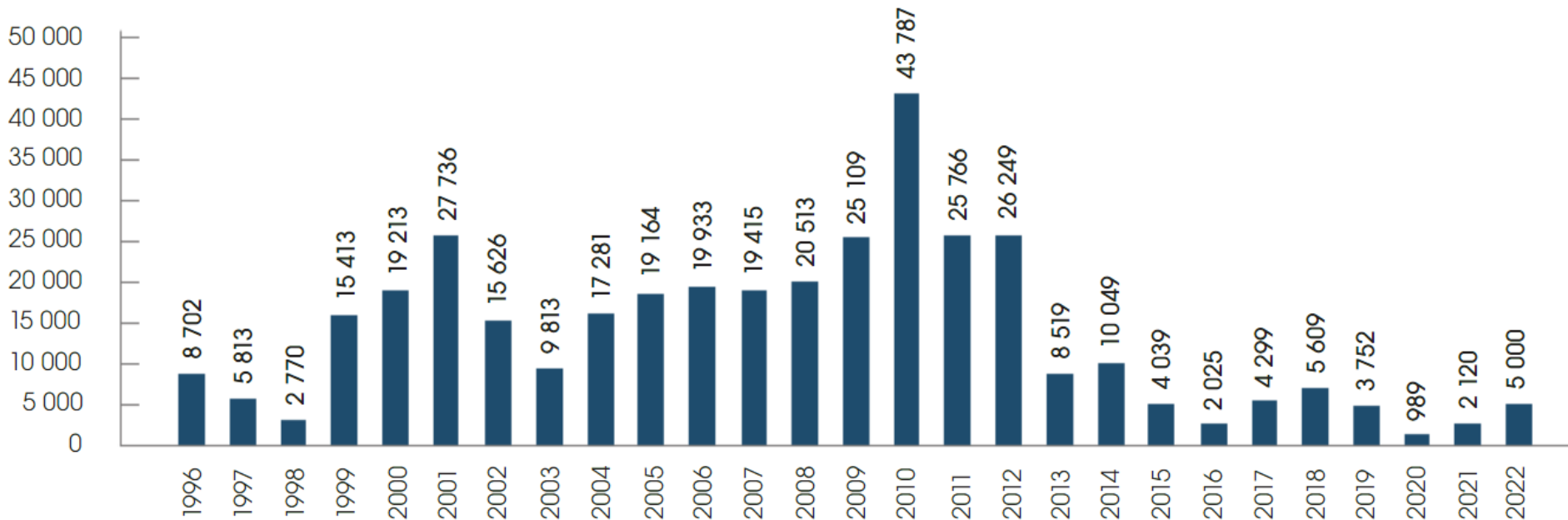

- EGAP nabízí pojištění vývozcům a bankám financujícím vývoz proti nesplacení pohledávek zahraničními odběrateli v důsledku komerčních a teritoriálních rizik.
  - Zaměřuje se na tržně nepojistitelná politická a komerční rizika spojená s financováním vývozu zboží, služeb a investic z České republiky .
- Akciová společnost vlastněná státem, který ručí za její závazky
- Právní rámec
  - Zákon č. 363/1999 Sb. – o pojišťovnictví
  - Zákona č. 58/1995 Sb. – o pojišťování a financování vývozu se státní podporou
- Podmínky pro využití služeb EGAP
  - žadatel o pojištění je daňově registrován v ČR,
  - český podíl na celkovém vývozu je minimálně 50%,
  - rizika spojená s vývozem jsou komerčně nepojistitelná.

Objem podepsaných smluv ČEB (v mil. Kč)

Objem podepsaných smluv 1996–2022 (v mil. Kč) / graf č. 1

Zdroj: ČEB

Základní produkty od EGAP

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Riziko neplacení přímo pro vývozce
  - Pojištění krátkodobého vývozního dodavatelského úvěru
  - Pojištění střednědobého a dlouhodobého vývozního dodavatelského úvěru
- Riziko neplacení pro financující banku
  - Pojištění bankou financovaného krátkodobého vývozního dodavatelského úvěru
  - Pojištění bankou financovaného střednědobého a dlouhodobého vývozního dodavatelského úvěru
  - Pojištění vývozního odběratelského úvěru
  - Pojištění potvrzeného akreditivu
  - Pojištění úvěru na předexportní financování
- Pojištění úvěru na investici v zahraničí
  - Riziko znehodnocení investice
  - Pojištění investic v zahraničí
  - Pojištění úvěru na investici v zahraničí
- Riziko zrušení kontraktu dovozcem
  - Pojištění proti riziku nemožnosti plnění smlouvy o vývozu
- Pojištění bankovních záruk
  - Pojištění bankovní záruky vystavené v souvislosti se získáním nebo plněním smlouvy o vývozu

EGAP v číslech

	Pojištěný objem v mil. Kč	Předepsané pojistné v mil. Kč	Vyplacená pojistná plnění v mil. Kč
2022 *)	41,2	126	1 947
2021 *)	42,5	940	2 005
2020 *)	44,7	769	3 042
2019	40,2	489	4 558
2018	35,8	1 380	7 180
2017	42,8	964	4 200
2016	31,9	432	5 500
2015	40,5	1 473	4 059
2014	47,2	1 340	3 506
2013	63,4	2 587	2 294
2012	72,1	1 963	1 295
2011	53	2 259	868
2010	67,2	2 258	1 510
2009	61,8	1 215	1 105
2008	43	905	298
2007	50	1 381	589
2006	29,9	911	471
2005	22,2	274	603
2004	17	281	738,7
2003	18,7	221	271,3
2002	16,3	269	868,5
2001	35,1	1 091	428,8
2000	33,8	918	579,5
1999	26,1	710	503
1998	20,6	395	62,7
1997	16,4	705	5,4
1996	14,1	275	3,9
1995	3,8	106	3,6
1994	3,8	182	-
1993	3,2	65	-

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Agentura CzechTrade patří pod správu MPO, od kterého také čerpá finanční příspěvky na podporu exportních aktivit.
- CzechTrade poskytuje služby zejména v oblasti nefinanční nebo nepřímé podpory exportu v různých fázích vstupu či pohybování se na zahraničním trhu:
  - informační služby
  - asistenční služby
  - poradenské služby
- Vyznačuje se flexibilním přístupem ke klientům
  - Služby jsou přizpůsobované konkrétním požadavkům jednotlivých výrobců a podnikatelů s exportním záměrem.
  - Prostřednictvím svých zahraničních a regionálních kanceláří po světě průběžně reagují na aktuální situaci na zahraničním trhu a tím usnadňují exportérům expandovat na zahraniční trhy.

- Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP PIK) je stěžejním programem pro podporu českých podnikatelů
  - řídicím orgánem je Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
- Projekty financované EU a realizované agenturou CzechTrade:
  - NOVUMM - poskytuje podporu formou zvýhodněné služby na účast malých a středních podniků na zahraničních výstavách a veletrzích se zaměřením na prioritní obory českého průmyslu.
  - NOVUMM KET - poskytuje podporu formou zvýhodněné služby na účast malých a středních podniků na zahraničních výstavách a veletrzích se zaměřením na oblast klíčových technologií.
  - Design pro konkurenceschopnost - nabízí zvýhodněné služby průmyslových a produktových designérů z Adresáře designérů a podporu účasti na zahraničních výstavách a veletrzích zaměřených na propagaci designu.

Další nástroje podpory zahraničního obchodu (1)

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- **Vládní úvěry**
  - Především jako nástroj hospodářské pomoci
  - Vláda vyspělé země poskytuje úvěr vládě nebo státní instituci země rozvojové
  - V rámci vládních úvěrů bývá někdy část objemu poskytnutých finančních prostředků ve formě nenávratné půjčky (darů) dovážející zemi
  - Pro přijímací zemi jsou to úvěry s lepšími podmínkami ve srovnání s bankovními či dodavatelskými úvěry
  - Pro vysílající zemi představují nástroj podpory exportu a podpory politických cílů

Další nástroje podpory zahraničního obchodu (2)

- Úvěry od mezinárodních organizací
  - Nástroj hospodářské pomoci rozvojovým a tranzitivním ekonomikám

  - Přímé financování poskytuje zejména Skupina světové banky:
    - International Bank for Recovery and Development – IBRD
    - International Development Association – IDA
    - International Financial Corporation - IFC

  - Další mezinárodní organizace
    - Evropská banka pro obnovu a rozvoj
    - Evropská investiční banka
    - Meziamerická rozvojová banka
    - Africká rozvojová banka
    - Asijská rozvojová banka

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Děkuji za pozornost
